
**ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ**

УДК 330.322:[338.43:005]

DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2021-3-2>**Проданова Л.В.**доктор економічних наук,
професор кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування
Черкаського державного технологічного університету**Хорошун Ю.В.**здобувач освітньо-наукового ступеня доктора філософії
Черкаського державного технологічного університету**Prodanova Larysa, Khoroshun Yuliia**
Cherkasy State Technological University**МЕТОДИКА СЕГМЕНТУВАННЯ РЕГІОНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ЕКОНОМІКИ ЗА СТАНОМ АГРАРНОГО СЕКТОРУ****METHODOLOGY OF SEGMENTATION OF THE REGIONS
OF THE NATIONAL ECONOMY ACCORDING TO THE CONDITION
OF THE AGRICULTURAL SECTOR**

У статті запропоновано методичний підхід до сегментування регіонів національної економіки за станом аграрного сектору. Оцінку стану аграрного сектору регіонів та їх сегментування проведено у два етапи. На першому етапі завдано два параметри: обсяг продукції сільського господарства у господарствах усіх категорій та чисельність зайнятого населення в сільському, лісовому та рибному господарстві. На другому етапі оцінка та сегментування проводилися за критеріями: кількість підприємств, які здійснювали сільськогосподарську діяльність; кількість найманих працівників на підприємствах, що здійснювали сільгоспдіяльність; продукція сільського господарства у розрахунку на одну особу населення; посівні площі сільськогосподарських культур; валовий збір зернових та зернобобових культур; валовий збір соняшнику, картоплі, овочевих культур, плодівих та ягідних культур; вирощування сільськогосподарських тварин; виробництво м'яса, молока, яєць та вовни.

Ключові слова: аграрний сектор, національна економіка, сегментування, регіон, методика, показники стану агросектору.

В статье предложен методический подход к сегментации регионов национальной экономики по состоянию аграрного сектора. Оценку состояния аграрного сектора регионов и их сегментирование проведено в два этапа. На первом этапе использованы два параметра: объем продукции сельского хозяйства в хозяйствах всех категорий и численность занятого населения в сельском, лесном и рыбном хозяйстве. На втором этапе оценка и сегментирование проводились по таким критериям: количество предприятий, которые осуществляли сельскохозяйственную деятельность; количество наемных работников предприятий, осуществляющих сельхоздеятельность; продукция сельского хозяйства в расчете на душу населения; посевные площади сельскохозяйственных культур; валовой сбор зерновых и зернобобовых культур; валовой сбор подсолнечника, картофеля, овощных культур, плодовых и ягодных культур; выращивание сельскохозяйственных животных; производство мяса, молока и шерсти.

Ключевые слова: аграрный сектор, национальная экономика, сегментирование, регион, методика, показатели состояния агросектора.

The article proposes a methodical approach to segmenting the regions of the national economy by the state of the agricultural sector. The assessment of the state of the agricultural sector of the regions and their segmentation was carried out in two stages. At the first stage, two parameters are set for evaluation and segmentation: the volume of agricultural production in farms of all categories and the number of employed population in agriculture, forestry and fisheries. The level of each region according to the selected parameters (high or low) was determined relative to their average value.

As a result, four groups of regions were obtained: with significant volumes of agricultural production and with a significant number of employees; with insignificant volumes of production and with a significant number of employees; with significant production volumes and a small number of employees; with insignificant volumes of production and with insignificant number of employees. In the second stage, evaluation and segmentation were conducted to determine the specialization of the agricultural sector of the regions (livestock, crop production). Grouping by relevant specialization is carried out according to the following parameters: the number of enterprises engaged in agricultural activities; the number of employees in enterprises engaged in agricultural activities; agricultural products per capita; sown areas of crops; gross harvest of cereals and legumes; gross harvest of sunflower, potatoes, vegetables, fruit and berry crops; raising farm animals; production of meat, milk, eggs and wool. The ratings of the regions of the national economy were determined for each of the indicators selected for analysis, and then the arithmetic mean of these ratings was calculated. According to the results of the analysis of the calculated average values of regional ratings for indicators that separately characterize the development of crop production and livestock development, Vinnytsia, Poltava, Kharkiv, Kyiv, Lviv and Khmelnytsky regions are almost equally focused on both crop and livestock production – they occupy almost identical positions in two different ratings; the agricultural sector of such regions as Dnipropetrovsk, Odessa, Kirovohrad, Chernihiv and Mykolayiv specializes in crop production; the agricultural sector of Ivano-Frankivsk, Zakarpattia, and Volyn oblasts is mostly focused on animal husbandry.

Key words: agricultural sector, national economy, segmentation, region, methodology, indicators of the state of the agricultural sector.

Постановка проблеми. Сьогодні існує доволі значна кількість методик оцінювання рівня соціально-економічного розвитку регіонів, що відрізняються значною варіативністю, а використання визначених показників для оцінювання зумовлено метою дослідження, конкретною сферою чи інструментарієм, яким оперують дослідники [1, с. 115]. Визначення подібності/відмінності регіонів країни та складання регіональних рейтингів потребують відповідного групування регіонів за вибраними критеріями. Як відомо, групувати можна за допомогою сегментації (коли дослідник сам задає критерії групування досліджуваних об'єктів) або кластеризації (критерій задається математичним алгоритмом, який виявляє критерій, що об'єднує досліджувані об'єкти у групи-кластери) [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню методичних аспектів оцінювання стану аграрного сектору національної економіки та її регіонів присвячено роботи відомих вітчизняних науковців. Н.М. Вдовенко та Л.М. Сокол для оцінки стану аграрного сектору економіки виокремлюють показники обсягів виробництва валової продукції і валової доданої вартості у сільському господарстві, обсягів виробництва харчових продуктів, структуру експорту-імпорту агропродовольчої продукції, використання матеріально-технічних ресурсів для аграрного сектору [3]. С.А. Надвичиний пропонує методику комплексної діагностики «на основі обґрунтованої системи показників можливостей, наявного потенціалу та внутрішніх ресурсів для ефективного функціонування аграрної сфери країни у контексті світогосподарських тенденцій» [4]. С.І. Урба пропонує застосовувати методичний підхід до оцінювання розвитку аграрного сектору «в системі

забезпечення економічної безпеки держави, що ґрунтується на комплексному аналізі з урахуванням галузевих та регіональних особливостей, кількісному вимірюванні рівня розвитку аграрного сектору в системі економічної безпеки, адаптації традиційних методик для визначення показників продовольчої і зовнішньоекономічної безпеки» [5].

Високо поцінуючи доробок науковців, які займаються окресленою проблематикою, водночас погодимося з тими дослідниками, які вважають, що не існує єдиної точки зору щодо використання того чи іншого методичного підходу до оцінювання стану аграрного сектору національної економіки та її регіонів, що, своєю чергою, вимагає їх подальшого дослідження [6, с. 36].

Метою дослідження є розроблення методичного підходу до сегментування регіонів національної економіки за станом аграрного сектору.

Виклад основного матеріалу дослідження. Групування (сегментація) регіонів за станом аграрного сектору здійснено за результатами визначення їх подібності-відмінності, що проведено у два етапи.

На першому етапі для групування регіонів України за станом аграрного сектору економіки вибрано два параметри: обсяг продукції сільського господарства у господарствах усіх категорій (у постійних цінах 2016 р.), 2019 р., млн грн; чисельність зайнятого населення у сільському, лісовому та рибному господарстві, 2019 р., тис осіб. Значення показників для кожного регіону представлено в табл. 1.

Рівень кожного регіону за вибраними параметрами (високий чи низький) визначався відносно їх середнього значення. У результаті отримано чотири групи регіонів:

перша група регіонів – зі значними обсягами виробництва продукції сільського господарства та значною чисельністю зайнятого населення у сільському, лісовому та рибному господарстві;

друга група регіонів – із незначними обсягами виробництва продукції сільського господарства та зі значною чисельністю зайнятого населення у сільському, лісовому та рибному господарстві;

третья група регіонів – зі значними обсягами виробництва продукції сільського господарства та із незначною чисельністю зайнятого населення у сільському, лісовому та рибному господарстві;

четверта група регіонів – із незначними обсягами виробництва продукції сільського господарства та із незначною чисельністю зайнятого населення у сільському, лісовому та рибному господарстві.

Унаочнення результатів групування регіонів представлено на рис. 1.

До першої групи (1-й квартиль на рис. 1), групи лідерів, потрапили такі області: Вінницька (обсяг виробництва продукції сільського господарства у господарствах усіх категорій – 57,2 млрд грн, чисельність зайнятого населення у сільському, лісовому та рибному господарстві – 225,6 тис осіб), Полтавська (значення параметрів, відповідно: 43,5 млрд грн та 129,9 тис осіб), Харківська (38,5 млрд грн та 176,7 тис осіб), Херсонська (28,6 млрд грн та 137,9 тис осіб), Хмельницька (35,9 млрд грн та 150,1 тис осіб), Черкаська (40,3 млрд грн та 149,8 тис осіб) області. Значення аналізованих параметрів (вибраних досліджуваних ознак) Вінницької області є найвищими з-поміж інших регіонів першої групи (1-го квартиля): найбільший обсяг виробництва

Таблиця 1

Обсяг продукції сільського господарства у господарствах усіх категорій та чисельність зайнятого населення у сільському, лісовому та рибному господарстві регіонів України, 2019 р.

Регіони	продукція сільського господарства (у постійних цінах 2016 р.), млн грн	кількість зайнятого населення, тис осіб
Вінницька	57168,9↑	225,6↑
Волинська	16540,8↓	81,2↓
Дніпропетровська	42467,9↑	107,2↓
Донецька	20260,6↓	65,9↓
Житомирська	27362,6↓	76,9↓
Закарпатська	8858,2↓	133,6↑
Запорізька	27136,5↓	129,3↑
Івано-Франківська	13301,2↓	169,5↑
Київська	40802,3↑	53,1↓
Кіровоградська	35994,8↑	114,4↓
Луганська	14448,2↓	40,3↓
Львівська	23004,4↓	191,8↑
Миколаївська	25976,4↓	145,4↑
Одеська	28278,5↓	165,2↑
Полтавська	43514,8↑	129,9↑
Рівненська	16752,7↓	88,4↓
Сумська	30175,6↑	118,9↓
Тернопільська	24251,8↓	137,1↑
Харківська	38462,8↑	176,7↑
Херсонська	28559,2↑	137,9↑
Хмельницька	35926,2↑	150,1↑
Черкаська	40275,6↑	149,8↑
Чернівецька	10248,5↓	111,5↓
Чернігівська	31213,9↑	110,7↓
Середнє значення показників	28374,27	125,43

Умовні позначки:

результати співставлення значень показника регіону та середнього по Україні:

↑ регіональне значення перевищує середнє по країні;

↓ регіональне значення нижче середнього по країні.

Джерело: розроблено авторами за даними [7]

Рис. 1. Розподіл і групування областей України за станом аграрного сектору економіки, 2019 р.

Джерело: розроблено авторами на основі даних [7]

продукції сільського господарства у господарствах усіх категорій у поєднанні з найбільшою кількістю зайнятого населення у сільському, лісовому та рибному господарстві.

До другої групи (2-й кuartиль, рис. 1) належать такі області: Закарпатська (обсяг виробництва – 8,9 млрд грн, чисельність зайнятих – 133,6 тис осіб), Запорізька (27,1 млрд грн та 129,3 тис осіб), Івано-Франківська (13,3 млрд грн та 169,5 тис осіб), Львівська (23,0 млрд грн та 191,8 тис осіб), Миколаївська (26,0 млрд грн та 145,4 тис осіб), Одеська (28,3 млрд грн та 165,2 тис осіб), Тернопільська (24,3 млрд грн та 137,1 тис осіб) області. Досліджувані ознаки регіонів другої групи (2-го кuartиля) найбільш характерні для Львівської області, яка з-поміж інших має найбільшу кількість зайнятого населення у сільському, лісовому та рибному господарстві, а також для Закарпатської області, в якій обсяг виробництва продукції сільського господарства у господарствах усіх категорій з-поміж інших регіонів цієї групи є найменшим.

До третьої групи (3-й кuartиль, рис. 1) потрапили: Дніпропетровська (обсяг виробництва – 42,5 млрд грн, чисельність зайнятих – 107,2 тис осіб), Київська (40,8 млрд грн та 53,1 тис осіб), Кіровоград-

ська (36,0 млрд грн та 114,4 тис осіб), Сумська (30,2 млрд грн та 118,9 тис осіб), Чернігівська (31,2 млрд грн та 110,7 тис осіб) області. Найбільш характерні ознаки належності до третьої групи (3-го кuartиля) притаманні Дніпропетровській області, яка з-поміж інших регіонів групи має найбільший обсяг виробництва продукції сільського господарства у господарствах усіх категорій, а також Київська область, де кількість зайнятого населення у сільському, лісовому та рибному господарстві є найменшою з-поміж інших регіонів цієї групи.

До четвертої групи (4-й кuartиль, рис. 1) – групи аутсайдерів належать: Волинська (обсяг виробництва – 16,5 млрд грн, чисельність зайнятих – 81,2 тис осіб), Донецька (20,3 млрд грн та 65,9 тис осіб), Житомирська (27,4 млрд грн та 76,9 тис осіб), Луганська (значення параметрів цієї області є найнижчими серед регіонів: 14,4 млрд грн – обсяг виробництва продукції сільського господарства у господарствах усіх категорій регіону та 40,3 тис осіб зайнятого населення в сільському, лісовому та рибному господарстві), Рівненська (16,8 млрд грн та 88,4 тис осіб), Чернівецька (10,2 млрд грн та 111,5 тис осіб) області. Значення аналізованих параметрів Луганської області є найнижчими з-поміж інших регіонів четвертої

групи (4-го квартиля): найменший обсяг виробництва продукції сільського господарства у господарствах усіх категорій у поєднанні з найменшою кількістю зайнятого населення у сільському, лісовому та рибному господарстві.

Аграрний сектор економіки, як відомо, представлений у двох основних видах діяльності: рослинництві та тваринництві. Тому *на другому етапі* діагностики подібності регіонів України здійснено їх групування за показниками, що можна вважати своєрідними «вимірниками спеціалізації регіонів в аграрній діяльності».

Спеціалізація регіонів в галузі рослинництва або тваринництва (та відповідна структура аграрного виробництва економіки регіону) визначається цілою низкою чинників, серед яких: 1) природно-кліматичні умови виробництва; 2) місцезнаходження господарства щодо ринків збуту та переробних підприємств, наявність площ для зберігання сировини та кінцевої продукції, стан транспортних засобів та шляхів сполучення; 3) виробничий потенціал сільського господарства: наявність меліорованих земель, поголів'я продуктивної худоби, споруд сільськогосподарського призначення тощо; 4)

площа сільськогосподарських угідь; 5) економічна ефективність виробництва (вихід продукції сільського господарства та валовий дохід на одиницю земельної площі та одиницю матеріальних і трудових витрат, прибутковість виробництва); 6) міжрегіональні зв'язки, їхні особливості і стабільність; 7) забезпеченість засобами виробництва і трудовими ресурсами; 8) розміри сільськогосподарських підприємств [8, с. 153].

Загалом у структурі продукції сільського господарства України переважає продукція рослинництва. Частка продукції рослинництва становить 73,7%, тоді як частка продукції тваринництва у структурі сільськогосподарської продукції дорівнює 26,3% [9, с. 48].

Для групування регіонів за відповідною спеціалізацією аграрного сектору відібрано такі показники (станом на 2019 р.): кількість підприємств, які здійснювали сільськогосподарську діяльність, од.; кількість найманих працівників на підприємствах, що здійснювали сільськогосподарську діяльність, тис осіб; продукція сільського господарства у розрахунку на одну особу населення за регіонами (у постійних цінах 2016 р.), грн; посівні площі культур сіль-

Таблиця 2

Рейтинги регіонів України за основними показниками розвитку аграрного сектору, рослинництва та тваринництва, 2019 р.

	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	Y ₇	Y ₈	Y ₉	Y ₁₀	Y ₁₁	Y ₁₂	Y ₁₃	Y ₁₄	Середнє значення
Вінницька	6	3	2	7	2	8	1	8	1	1	1	1	3	18	4,4
Волинська	21	20	12	20	21	19	7	13	20	6	6	13	22	14	15,3
Дніпропетровська	2	7,5	16	1	8	3	18	2	4	3	3	19	6	17	7,8
Донецька	15	15	24	16	17	11	20	16	10	9	9	23	4	8	14,1
Житомирська	16	17	11	15	15	17	2	9	18	14	14	5	10	11	12,4
Закарпатська	20	24	22	24	24	24	17	15	5	11	13	15	17,5	2	16,7
Запорізька	7	10	13	6	12	5	22	14	17	20	18	22	11	6	13,1
Івано-Франківська	22	22	19	22	22	22	9	23	16	7	7	10	16	12,5	16,4
Київська	5	1	21	12	9	16	4	5	12	4	4	12	1	20	9,0
Кіровоградська	4	5	1	5	7	1	16	18	21	16	16	17	14	23,5	11,8
Луганська	19	18	23	18	20	7	23	24	15	24	24	24	24	10	19,5
Львівська	13	19	20	19	18	21	3	3	6	5	5	7	15	15	12,1
Миколаївська	3	14	10	8	13	4	24	7	22	23	23	18	21	4	13,9
Одеська	1	9	17	2	11	10	19	11	8	22	21	16	23	1	12,2
Полтавська	8	2	5	4	1	6	10	6	7	12	10	2	7	9	6,4
Рівненська	24	21	14	21	19	20	5	17	9	13	15	14	12	16	15,7
Сумська	17	12,5	7	14	5	9	12	21	23	17	17	11	17,5	12,5	14,0
Тернопільська	18	16	9	17	16	18	11	12	11	15	12	9	13	22	14,2
Харківська	11	7,5	15	3	6	2	13	4	13	8	8	4	9	7	7,9
Херсонська	9	12,5	8	9	14	13	21	1	14	19	20	20	5	5	12,2
Хмельницька	12	11	6	13	10	15	8	19	3	10	11	3	2	21	10,3
Черкаська	10	4	3	11	4	12	14	10	19	2	2	8	8	23,5	9,3
Чернівецька	23	23	18	23	23	23	15	20	2	18	19	21	19	3	17,9
Чернігівська	14	6	4	10	3	14	6	22	24	21	22	6	20	19	13,6

Джерело: розроблено авторами

ського господарських, тис га; валовий збір зернових та зернобобових культур, тис т; валовий збір соняшнику, тис т; валовий збір картоплі, тис т; валовий збір культур овочевих, тис т; валовий збір плодів та ягідних культур, тис т; вирощування сільськогосподарських тварин (у живій масі), виробництво м'яса (у забійній масі), тис т; виробництво молока, тис т; виробництво яєць, млн штук; виробництво вовни, т. Із метою діагностування рівня розвитку аграрного сектору регіонів України визначено рейтинги (значення рейтингів $Y_1, Y_2, Y_3, Y_4, Y_5, Y_6, Y_7, Y_8, Y_9, Y_{10}, Y_{11}, Y_{12}, Y_{13}, Y_{14}$) за кожним із зазначених вище показників відповідно, а потім розраховано середнє арифметичне їхніх значень. Результати рейтингування подано в табл. 2.

Рейтинг регіонів за станом аграрного сектору очолюють (табл. 2) Вінницька, Полтавська та Дніпропетровська області – середні значення їхніх рейтингів є найменшими.

За результатами аналізу даних табл. 2 можна зробити такі висновки.

За кількістю одиниць підприємств, які в 2019 р. здійснювали сільськогосподарську діяльність, рейтинг очолюють Одеська (4 410 од.), Дніпропетровська (4 205 од.) і Миколаївська (3 849 од.) області, а на останніх позиціях рейтингу знаходяться Рівненська (656 од.), Чернівецька (731 од.) та Івано-Франківська (800 од.) області.

Київська, Полтавська, Вінницька області знаходяться на перших сходинках рейтингу за показником чисельності найманих працівників на підприємствах, які здійснювали сільськогосподарську діяльність (52,5; 36,4 та 33,8 тис осіб відповідно). Закарпатська, Івано-Франківська і Чернівецька області посідають останні місця у рейтингу за цим показником (1,6; 5,4 та 3,6 тис осіб відповідно).

Найбільші значення показника гривневого еквіваленту продукції сільського господарства у розрахунку на одну особу населення регіону (у 2019 р. у постійних цінах 2016 р.) демонструють Кіровоградська (38 320 грн), Вінницька (36 814 грн) і Черкаська (33 584 грн) області, а найменші значення припадають на Донецьку (4 883 грн), Луганську (6 739 грн) і Закарпатську (7 057 грн) області.

Найбільші за розмірами посівні площі сільськогосподарських культур (за кількістю гектарів) у 2019 р. знаходились у Дніпропетровській (1 977,6 тис га), Одеській (1 866,9 тис га) і Харківській (1 802,3 тис га) областях. Найменше площ землі під сільськогосподарськими культурами в 2019 р. знаходилося на території Закарпатської (185,5 тис га), Чернівецької (306,9 тис га) та Івано-Франківської (371,4 тис га) областей.

Найбільший урожай зернових та зернобобових культур у 2019 р. отримано в Полтав-

ській (6 118,8 тис т), Вінницькій (5 936,2 тис т) та Чернівецькій (5 009,2 тис т) областях. Найменші обсяги валового збору таких культур продемонстрували Закарпатська (391,7 тис т), Чернівецька (642 тис т), та Івано-Франківська (743,6 тис т) області.

Основний урожай соняшнику в 2019 р. зібрали в Кіровоградській (1 540,3 тис т), Харківській (1 480,6 тис т) та Дніпропетровській (1 448,6 тис т) областях. Тоді як у Закарпатській, Чернівецькій та Івано-Франківській областях валовий збір цієї культури в 2019 р. виявився незначним – 8 тис т, 34,3 тис т і 61,1 тис т відповідно.

Картоплю в аналізованому періоді вирощували переважно у Вінницькій (1 826,7 тис т), Житомирській (1 598,9 тис т) та Львівській (1 572,9 тис т) областях, а в Миколаївській, Луганській та Запорізькій областях валовий збір цієї культури в 2019 р. знаходився на рівні близько 200 тис т.

Овочеві культури в аналізованому періоді збирали переважно у Херсонській (1 320 тис т), Дніпропетровській (727,5 тис т) та Львівській (709,1 тис т) областях. Найменший за обсягом валовий збір таких культур характерний для Луганської (177,8 тис т), Івано-Франківської (181,5 тис т) та Чернівецької (198,6 тис т) областей.

Найвищі показники валового збору плодів та ягідних культур серед регіонів України в 2019 р. мають Вінницька (234,8 тис т), Чернівецька (220,9 тис т) і Хмельницька (205,2 тис т) області, а найнижчі – Чернівецька, Сумська та Миколаївська області.

На рис. 2 проілюстровано рейтинги регіонів за спеціалізацією «рослинництво» та «тваринництво».

Левава частка вирощування сільськогосподарських тварин (у живій масі) у досліджуваному періоді припала на Вінницьку (635,2 тис т), Черкаську (474,9 тис т) та Дніпропетровську (323,6 тис т) області, тоді як масштаби вирощування у Луганській, Миколаївській та Одеській областях є незначними (19,5 тис т, 42,7 тис т та 50,2 тис т відповідно).

Рейтинг регіонів України за показником виробництва м'яса (у забійній масі) очолили Вінницька (459,1 тис т), Черкаська (349,3 тис т) та Дніпропетровська (253,9 тис т) області. Останні сходинки рейтингу за цим показником посіли Луганська (9,2 тис т), Миколаївська (31,3 тис т) та Чернігів (34 тис т) області.

Виробництво молока в 2019 р. зосереджувалося у Вінницькій (763,3 тис т), Полтавській (758,5 тис т) та Хмельницькій (635,8 тис т) областях. Найменші обсяги виробництва молока характерними були для Луганської (113,5 тис т), Донецької (173,6 тис т) та Запорізької (220,1 тис т) областей.

Рейтинг областей за спеціалізацією «рослинництво»		Рейтинг областей за спеціалізацією «тваринництво»	
4,00	Вінницька	Вінницька	4,80
6,00	Полтавська	Харківська	7,20
7,00	Дніпропетровська	Полтавська	8,00
7,60	Харківська	Київська	8,20
9,20	Київська	Черкаська	8,70
10,20	Львівська	Львівська	9,40
11,00	Хмельницька	Хмельницька	9,40
11,80	Одеська	Дніпропетровська	9,60
11,80	Черкаська	Івано-Франківська	10,50
12,20	Житомирська	Донецька	10,60
12,60	Кіровоградська	Житомирська	10,80
12,60	Херсонська	Закарпатська	11,70
13,60	Тернопільська	Волинська	12,20
13,80	Чернігівська	Херсонська	13,80
14,00	Запорізька	Рівненська	14,00
14,00	Миколаївська	Тернопільська	14,20
14,00	Рівненська	Сумська	15,00
14,00	Сумська	Запорізька	15,40
14,80	Донецька	Чернівецька	16,00
16,00	Волинська	Одеська	16,60
16,60	Чернівецька	Кіровоградська	17,30
17,00	Закарпатська	Чернігівська	17,60
17,80	Луганська	Миколаївська	17,80
18,40	Івано-Франківська	Луганська	21,20

Рис. 2. Результати розрахунків середніх значень окремих рейтингів регіонів за показниками розвитку рослинництва та тваринництва, 2019 р.

Джерело: розроблено авторами

У рейтингу регіонів за виробництвом яєць лідерами стали Київська (3 309,6 млн шт.), Хмельницька (1 027,2 млн шт.) та Вінницька (933,7 млн шт.) області. Останні позиції посідають Луганська (72,9 млн шт.), Одеська (204,5 млн шт.) та Волинська (204,7 млн шт.) області.

За результатами аналізу розрахованих середніх значень рейтингів регіонів для показників, що окремо характеризують розвиток рослинництва та розвиток тваринництва (рис. 3), можна констатувати, що Вінницька, Полтавська, Харківська, Київська, Львівська і Хмельницька області майже рівною мірою орієнтовані на виробництво продукції як рослинництва, так і тваринництва: вони займають майже однакові позиції у двох різних рейтингах. Аграрний сектор таких областей, як Дніпропетровська, Одеська, Кіровоградська, Чернігівська та Миколаївська, спеціалізується на продукції рослинництва. Можна також припустити, що аграрний сектор Івано-Франків-

ської, Закарпатської, Волинської областей орієнтований на тваринництво.

Висновки з проведеного дослідження. Оцінку стану аграрного сектору регіонів та їх сегментування проведено у два етапи. На першому етапі задано два параметри: обсяг продукції сільського господарства у господарствах усіх категорій та чисельність зайнятого населення у сільському, лісовому та рибному господарстві. На другому етапі оцінка та сегментування проводилися за критеріями: кількість підприємств, які здійснювали сільськогосподарську діяльність; кількість найманих працівників на підприємствах, що здійснювали сільгоспдіяльність; продукція сільського господарства у розрахунку на одну особу населення; посівні площі сільськогосподарських культур; валовий збір зернових та зернобобових культур; валовий збір соняшнику, картоплі, овочевих культур, плодівих та ягідних культур; вирощування сільськогосподарських тварин; виробництво м'яса, молока, яєць та вовни.

Список використаних джерел:

1. Білак Г.Г. Діагностика подібності регіонів України за проблемами соціально-економічного розвитку. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. № 12. С. 115–123.
2. Что такое кластерный анализ. URL: <https://startpack.ru/articles/20200325-chto-takoe-klasterizatsiya-ili-klasternyy-analiz>
3. Вдовенко Н.М., Сокол Л.М. Макроекономічна оцінка аграрного сектору економіки України за умов інтеграційних процесів. *Науковий вісник Полісся*. 2016. № 3(7). С. 22–28.
4. Надвичний С.А. Економічний розвиток аграрної сфери України : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.03 ; Миколаїв. нац. аграр. ун-т. Миколаїв, 2019. 44 с.
5. Урба С.І. Пріоритети та інструменти розвитку аграрного сектора в системі забезпечення економічної безпеки України : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.03 ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2019. 40 с.
6. Дергалюк М.О. Методичні підходи щодо оцінювання організаційно-економічного механізму розвитку агропромислового комплексу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 10. С. 35–38.
7. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
8. Організація виробництва / Г.Є. Мазнев та ін. ; за ред. Г.Є. Мазнева ; 2-е вид., випр. і доп. Харків : Майдан, 2013. 604 с.
9. Сільське господарство України. 2019 р. Статистичний збірник / Державна служба статистики України. Київ, 2020. 230 с.

References:

1. Bilak G. (2013) Diahnostyka podibnosti rehioniv Ukrainy za problemamy sotsialno-ekonomichnoho rozvytku [Diagnosis of ukraine's regions' similarity by the problems in their socioeconomic development]. *Actual problems of economics*, no. 12, pp. 115–123.
2. Chto takoe klasternyj analiz [What is Cluster Analysis]. URL: <https://startpack.ru/articles/20200325-chto-takoe-klasterizatsiya-ili-klasternyy-analiz>
3. Vdovenko N., Sokol L. (2016) Makroekonomichna otsinka ahrarnoho sektoru ekonomiky Ukrainy za umov intehratsiinykh protsesiv [Macroeconomic assessment of the agricultural sector of Ukraine's economy in terms of integration processes]. *Naukovyi visnyk Polissia*, no. 3(7), pp. 22–28.
4. Nadvynychkyi S. (2019) Ekonomichnyi rozvytok ahrarnoi sfery Ukrainy [Economic development of the agricultural sector of Ukraine]: avtoref. dys. ... d-ra ekon. nauk: 08.00.03. Mykolaiv. nats. ahrar. un-t. Mykolaiv, 44 p.
5. Urba S. (2019) Priorytety ta instrumenty rozvytku ahrarnoho sektora v systemi zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy [Priorities and tools for the development of the agricultural sector in the system of economic security of Ukraine]: avtoref. dys. ... d-ra ekon. nauk: 08.00.03. Lviv. nats. un-t im. Ivana Franka. Lviv, 2019. 40 p.
6. Dergalyuk, M. (2018) Metodychni pidkhody shchodo otsiniuvannia orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu rozvytku ahropromysloвого kompleksu [Methodological approaches for evaluation of organizational and economic mechanism for development of agricultural complex]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 10, pp. 35–38.
7. Ofitsiyni sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Official site of the State Statistics Service of Ukraine]. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
8. Mazniev H., Kalinichenko S., Shcherbakova I., Hridin O. (2013) Orhanizatsiia vyrobnytstva [Organization of production]. Kharkiv: Maidan, 604 p.
9. Silske hospodarstvo Ukrainy (2020) [Agriculture of Ukraine]. Statystychnyi zbirnyk 2019. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Kyiv, 230 p.